

ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО ПРИДАТНОСТІ ВЕДЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Р.В. Подзерей

Викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

У роки науково-технічного прогресу земля перетворилася з системи, що контролюється природними факторами, в систему, яка працює під сильним впливом антропогенних факторів. Сотні тисяч гектарів поглинають яри, багато земель відводиться під будівництво, страждає від техногенного забруднення та інших шкідливих процесів. З втратою гумусу та розвитком ерозії визначилась чітка тенденція в погіршенні водно-фізичних властивостей ґрунту, які часто виступають обмежувальними факторами його родючості. Особливо це проглядається в ґрунтах які довгий час інтенсивно використовуються.

Необхідність екологізації землеробства виникла як реакція на широкомасштабну деградацію і забруднення навколишнього природного середовища.

Сільськогосподарське виробництво України характеризується незначним обсягом та асортиментом екологічно безпечної продукції. Однак, природно-кліматичний та ресурсний потенціал держави дає можливість займати провідне місце серед виробників органічної продукції.

Розвиток органічного землеробства в Черкаській області потребує наукового обґрунтування, тому що агрокліматичний потенціал досить високий і вона має всі передумови бути територією придатною для вирощування екологічно безпечної продукції.

Основою органічного виробництва є практична відмова від застосування мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин. На противагу їм використовуються органічні відходи тваринного походження, зелені добрива, компости, біологічні методи захисту рослин. Наслідком цього є підвищення родючості ґрунту, зменшення забур'яненості посівів, кількості шкідників та хвороб сільськогосподарських культур.

Одним із завдань наших досліджень, була розробка методу оцінювання сільськогосподарських угідь на регіональному рівні щодо їх придатності для виробництва органічної продукції рослинництва та проведення апробації розробленого методу на прикладі Черкаської області. Оцінювання проводилися у відповідності з науково-методичними рекомендаціями «Органічна сільськогосподарська продукція: основні вимоги до якості та умов виробництва» [1].

Належність сільськогосподарських угідь до категорії придатності (П), а саме «придатні» та «обмежено придатні», визначали шляхом встановлення відповідності обстеженої площі вимогам органічного землеробства:

$$П = \frac{S_n \times 100\%}{S} \quad , \text{ де}$$

S_n – площа угідь з показником родючості відповідно до певного рівня придатності, га;

S – загальна обстежена площа угідь, га.

Сільськогосподарські угіддя району відносили до конкретної категорії придатності за умови переважання в них ґрунтів з певним рівнем родючості (> 50% від загальної площі).

Інтегральний показник визначали методом експертних оцінок[2]. Для цього було встановлено пріоритетний ряд щодо впливу окремих показників на екологічну стійкість сільськогосподарських угідь та загальний рівень родючості ґрунту: гумус > рН > P₂O₅ > K₂O. Визначено ваговий внесок кожного показника в межах 100 бальної оціночної шкали: гумус – 45 балів, рН – 10, P₂O₅ – 25, K₂O – 20 балів. Визначену кількість балів (в сумі – 100) приймали як еталонну, яка відповідає оптимальному стану ґрунтів і надає можливість віднести їх до категорії «придатні». До категорії «обмежено придатні» керувалися відхиленнями від оптимуму на 25%

Згідно визначених інтегральних показників родючості було прийнято наступна класифікація ґрунтів щодо придатності вимогам органічного землеробства :

придатні >90 балів;

обмежено придатні 90 – 50 балів;

непридатні < 50 балів.

Розрахунки за інтегральним показником родючості, що відображає придатність адміністративно-територіальних районів області вимогам органічного землеробства наведено на картосхемі 1.

Рис. 1 Придатність сільськогосподарських угідь Черкаської області вимогам органічного землеробства за інтегральним показником ґрунтової родючості

Проведені розрахунки показали, що ґрунти десяти районів Черкащини відповідають вимогам органічного землеробства і відносяться до категорії «придатні».

Література:

1. Органічна сільськогосподарська продукція: основні вимоги до якості та умов виробництва (науково-методичні рекомендації) /за ред. доктора сільськогосподарських наук, професора Макаренко Н.А. – К.: НУБіП України. – 2014. – 93 с.
2. Экспертные оценки в научно-техническом прогнозировании/ Добров Г.М. и др. – Киев: Наукова Думка, 1974.